

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Кафедра криміналістики

С И Л А Б У С

навчальної дисципліни

«Криміналістичні експертизи»

Рівень вищої освіти – другий (магістерський) рівень

Ступінь вищої освіти – магістр

Галузь знань – 08 «Право»

Спеціальність – 081 «Право»

Статус навчальної дисципліни – за вибором студента

Рік набору – 2021

Харків – 2021

Силабус навчальної дисципліни «Криміналістичні експертизи» для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право». Харків: Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого, 2021. 16 с.

Розробники:

Білоус Василь Васильович, доцент, кандидат юридичних наук, доцент;
Демидова Євгенія Євгеніївна, доцент, кандидат юридичних наук, доцент;
Мусієнко Олег Леонідович, доцент, кандидат юридичних наук, доцент;
Баранчук Василь Васильович, асистент, кандидат юридичних наук;
Латиш Катерина Володимирівна, асистент, кандидат юридичних наук;
Яремчук Вікторія Олегівна, асистент, кандидат юридичних наук, доцент;

Затверджено на засіданні кафедри криміналістики
(протокол № 14 від 23.06.2021 р.)

Оновлену редакцію (зі змінами та доповненнями) затверджено на засіданні
кафедри криміналістики
(протокол № 7 від 16.06.2022 р.)

Завідувач кафедри - Шепітько Валерій Юрійович, доктор юридичних наук, професор

Дані про викладачів

Назва навчальної дисципліни	Криміналістичні експертизи
Статус навчальної дисципліни	за вибором студента
Викладач	Білоус Василь Васильович, доцент кафедри криміналістики, кандидат юридичних наук, доцент
Контактний телефон	+38067 571 8090
E-mail	v.v.bilous@nlu.edu.ua
Консультації	відповідно до розробленого графіку індивідуальних консультацій
Онлайн консультації	відповідно до розробленого графіку індивідуальних консультацій
Викладач	Демидова Євгенія Євгеніївна, доцент кафедри криміналістики, кандидат юридичних наук, доцент
Контактний телефон	+38050 323 1215
E-mail	ye.ye.demydova@nlu.edu.ua
Консультації	відповідно до розробленого графіку індивідуальних консультацій
Онлайн консультації	відповідно до розробленого графіку індивідуальних консультацій
Викладач	Мусієнко Олег Леонідович, доцент кафедри криміналістики, кандидат юридичних наук, доцент
Контактний телефон	+38050 514 3400
E-mail	m2244@ukr.net
Консультації	відповідно до розробленого графіку індивідуальних консультацій
Онлайн консультації	відповідно до розробленого графіку індивідуальних консультацій
Викладач	Баранчук Василь Васильович, асистент кафедри криміналістики, кандидат юридичних наук
Контактний телефон	+38098 633 0822
E-mail	v.v.baranchyk@nlu.edu.ua
Консультації	відповідно до розробленого графіку індивідуальних консультацій
Онлайн консультації	відповідно до розробленого графіку індивідуальних консультацій

Викладач	Латиш Катерина Володимирівна, асистент кафедри криміналістики, кандидат юридичних наук
Контактний телефон	+38098 900 0531
E-mail	k.v.latysh@nlu.edu.ua
Консультації	відповідно до розробленого графіку індивідуальних консультацій
Онлайн консультації	відповідно до розробленого графіку індивідуальних консультацій
Викладач	Яремчук Вікторія Олегівна, асистент кафедри криміналістики, кандидат юридичних наук, доцент
Контактний телефон	+38097 511 5036
E-mail	viktori.yaremchuk@gmail.com
Консультації	відповідно до розробленого графіку індивідуальних консультацій
Онлайн консультації	відповідно до розробленого графіку індивідуальних консультацій

Анотація навчальної дисципліни

Розкриваються поняття, види та зміст основних категорій криміналістичної експертизи. Вивчаються процесуальні, організаційні та тактичні основи призначення та проведення криміналістичних експертиз. Розглядаються тенденції розвитку сучасної правозастосовної діяльності щодо використання новітніх науково-технічних засобів та методів пошуку та дослідження матеріальної інформації. Окреслюються практичні питання щодо підготовки матеріалів для призначення криміналістичних експертиз та оцінки висновку судового експерта. Розглядаються наукові, методичні та організаційні засади проведення окремих видів криміналістичних експертиз (трасологічних експертиз, експертизи зброї слідів і обставин її використання, лінгвістичної експертизи мовлення, почеркознавчої експертизи, технічної експертизи документів, експертизи голограм, експертизи відео-, звукозапису, експертизи матеріалів, речовин і виробів).

Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни – формування високого рівня знань щодо основних наукових, методичних, організаційно-тактичних та процесуальних положень щодо призначення та проведення криміналістичних експертиз та практичних навичок їх застосування.

Завдання:

- формування концептуальних знань з організації та провадження криміналістичних експертиз;
- опанування механізмом взаємодії слідчого (суду, адвоката та інших суб'єктів) з судовими експертами, спираючись на знання кримінального процесуального, адміністративного процесуального, цивільного процесуального, господарського процесуального права;
- набуття знань та практичних навичок щодо особливостей призначення та проведення різних видів криміналістичних експертиз;
- формування умінь та навичок оформлення матеріалів для призначення криміналістичних експертиз, оцінки висновку, а також здійснення його критичного та системного аналізу, виявлення експертних недоліків і помилок у тексті висновку.

Навчальна дисципліна у структурі освітньо-професійної програми.

Міждисциплінарні зв'язки

Пререквізити: публічне право: сучасні доктрини в судовій та правозастосовній практиці; порівняльне правознавство.

Кореквізити: приватне право: сучасні доктрини в судовій та правозастосовній практиці.

Очікувані результати навчання здобувача вищої освіти

У результаті освоєння навчальної дисципліни «Криміналістичні експертизи» здобувач вищої освіти має демонструвати такі результати навчання:

РН – 1. Демонструвати знання і розуміння наукових засад та сучасних можливостей провадження криміналістичних експертиз.

РН – 2. Дискутувати зі складних правових проблем щодо організації та провадження криміналістичних експертиз.

РН – 3. Демонструвати знання та розуміння процесуальних та організаційних засад призначення та проведення криміналістичних судових експертиз з урахуванням специфіки їх предмета і методів експертного дослідження.

РН – 4. Здатність демонструвати знання і розуміння процесу експертного дослідження криміналістичної експертизи та його основних стадій.

РН – 5. Характеризувати предмет, методи та завдання різних видів криміналістичних експертиз.

РН – 6. Генерувати нові ідеї та використовувати інформаційні технології для вдосконалення законодавства, що здійснює нормативно-правове регулювання судово-експертної діяльності.

РН – 7. Демонструвати навички організації та призначення криміналістичних експертиз;

РН – 8. Демонструвати здатність формулювати питання експертам різних експертних спеціальностей.

РН – 9. Демонструвати навички підготовки проектів постанов про призначення різних видів криміналістичних експертиз.

РН – 10. Аналізувати змістовне наповнення стадій призначення та проведення криміналістичних експертиз, визначати процедурні рішення, що ухвалюються на кожній стадії.

РН – 11. Здійснювати логічний, критичний і системний аналіз результатів експертного дослідження.

РН – 12. Демонструвати навички виявлення недоліків і помилок у тексті висновків криміналістичних експертиз.

для здобувачів вищої освіти денної форми навчання

№ п/п	Аудиторні заняття (контактні)		Самостійна робота (в годинах)
	Теми лекцій	Теми практичних занять	
1	Поняття та види криміналістичних експертиз, їх місце в системі судових експертиз.	-	8
2	Нормативно-правове регулювання призначення та проведення криміналістичних експертиз.	Нормативно-правове регулювання призначення та проведення криміналістичних експертиз.	8
3	Криміналістична експертиза: стадії, науково-технічні засоби і технології.	Криміналістична експертиза: стадії, науково-технічні засоби і технології.	8
4	Висновок криміналістичної експертизи: види, структура та зміст. Оцінка висновку експерта.	Висновок криміналістичної експертизи: види, структура та зміст. Оцінка висновку експерта.	8
5	Трасологічні експертизи: види, експертна методика.	Трасологічні експертизи: види, експертна методика.	8
6	Експертиза зброї слідів і обставин її використання: види, експертна методика.	Експертиза зброї слідів і обставин її використання: види, експертна методика.	8
7	Лінгвістична експертиза мовлення: види, експертна методика.	Лінгвістична експертиза мовлення: види, експертна методика.	8
8	Почеркознавча експертиза: експертна методика.	Почеркознавча експертиза: експертна методика.	8
9	Технічна експертиза документів: види, експертна методика.	Технічна експертиза документів: види, експертна методика.	8

	Експертиза голограм, відео-, звукозапису.	Експертиза голограм, відео-, звукозапису.	
10	Експертиза матеріалів, речовин та виробів: види, експертна методика.	Експертиза матеріалів, речовин та виробів: види, експертна методика.	8

Самостійна робота студентів

Самостійна робота студентів здійснюється у таких формах:

- підготовка індивідуальної підсумкової письмової роботи;
- доопрацювання матеріалів лекцій з використанням нової наукової та навчальної літератури, узагальнень практики;
- виконання домашніх завдань;
- виконання практичних завдань, самотестування;
- робота в інформаційних системах та мережах;
- есе за вузькоспеціальною проблематикою;
- створення портфоліо письмових робіт;
- розробка кейсів та вирішення заданих в них проблем;
- створення колекцій документів, матеріалів тощо;
- підготовка тематичних докладів і презентацій на засіданні гуртку з криміналістики;
- підготовка та публікація наукових статей, тез тощо;
- інші здобутки, що підтверджені документально (грамоти, дипломи тощо).

Завдання та методичні рекомендації до самостійної роботи наведено у Методичних матеріалах з навчальної дисципліни «Криміналістичні експертизи» для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право».

Навчально-методичне та інформаційне забезпечення навчальної дисципліни

Нормативно-правові акти

1. Інструкція про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень та Науково-методичні рекомендації з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень : затв. наказом МЮ України від 08.10.1998 р. № 53/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0705-98#Text>
2. Інструкція про поводження з вибуховими матеріалами в органах і підрозділах Національної поліції України та підрозділах Експертної служби Міністерства внутрішніх справ України: затв. наказом МВС України від 19.08.2019 № 691. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1081-19#Text>
3. Положення про Центральну експертно-кваліфікаційну комісію при Міністерстві юстиції України та атестацію судових експертів: затв. наказом МЮ України від 03.03.2015 № 301/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0249-15#Text>
4. Положення про Експертно-кваліфікаційну комісію МВС та порядок проведення атестації судових експертів Експертної служби : затв. наказом МВС України від 21.09.2020 № 675. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0022-21#Text>
5. Положення про експертно-кваліфікаційну комісію Служби безпеки України та атестацію судових експертів : затв. наказом ЦУ СБ України від 24.12.2014 № 855. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0044-15#Text>.
6. Положення про Експертну службу Міністерства внутрішніх справ України : затв. наказом МВС України від 03.11.2015 № 1343. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1390-15#Text>.
7. Порядку присвоєння кваліфікаційних класів судових експертів працівникам науково-дослідних установ судових експертиз Міністерства юстиції України : затв. наказом МЮ України від 30.12.2011 № 3660/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0002-12#Text>.

8. Порядок атестації та державної реєстрації методик проведення судових експертиз: затв. постановою Кабінету Міністрів України від 2 липня 2008 р. № 595. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/595-2008-%D0%BF#Text>

9. Порядок ведення державного Реєстру атестованих судових експертів затв. наказом МЮ України від 29.03.2012 № 492/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0484-12#Text>.

10. Про судову експертизу в кримінальних і цивільних справах: Постанова Пленуму Верховного суду України від 30.05.97 № 8. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0008700-97#Text>

11. Господарський процесуальний кодекс України від 06.11.1991 № 1798-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12#Text>

12. Про судову експертизу: Закон України від 25.02.1994 № 4038-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12#Text>

13. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 року № 1618-IV. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1618-15>.

14. Кодекс адміністративного судочинства України від 06.07.2005 № 2747-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text>

15. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>.

Література

Основна література

1. Інноваційні засади техніко-криміналістичного забезпечення діяльності органів кримінальної юстиції : монографія / кол. авт. В. Ю. Шепітько, В. А. Журавель, Г. К. Авдєєва та ін. ; за заг. ред. В. Ю. Шепітька, В. А. Журавля. – Харків: Вид. агенція «Апостіль», 2017. С. 108-144.

2. Криміналістика : підручник у 2 т. Т.1 / В. Ю. Шепітько, В. О. Коновалова, В.А. Журавель та ін.; за ред. В. Ю. Шепітька. Харків: Право, 2019. 456 с.

3. Криміналістичне документознавство : практ. посіб. / В. В. Бірюков, В. В. Коваленко, Т. П. Бірюкова, К. М. Ковальов; За заг. ред. В. В. Бірюкова. Київ: Вид. ПАЛИВОДА А. В., 2007. 332 с.

4. Основи судової експертизи : навч. посіб. для фахівців, які мають намір отримати або підтвердити кваліф. судового експерта / авт.-уклад. : Л. М. Головченко, А. І. Лозовий та ін. Харків : Право, 2016. 928 с.

5. Пиріг І. В. Теоретико-прикладні проблеми експертного забезпечення досудового розслідування: монографія / І. В. Пиріг. Дніпропетровськ: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ; Ліра ЛТД, 2015. 432 с.

6. Судова експертологія: курс лекцій для слухачів магістратури юридичних вузів / Тертишник В. М., Варава В. В., Сачко О. В. / За заг. ред. д.ю.н, професора В. М. Тертишника. Дніпро: ЛПРА, 2021. 208 с.

7. Судові експертизи в процесуальному праві України: навчальний посібник / за заг. ред. О. Г. Рувіна. Київ: Видавництво Ліра-К, 2019. 424 с.

8. Судові експертизи у кримінальному провадженні: навчальний посібник / Тіщенко В.В., Ріпенко А.І., Самойленко О.А. Одеса: Видавничий дім "Гельветика", 2021. 152 с.

9. Особливості підготовки матеріалів для призначення судових експертиз: навчальний посібник для працівників правоохоронних органів / М-во юстиції України, Харків. наук.-дослід. ін-т судов. експертиз ім. М. С. Бокаріуса. Харків : ХНДІСЕ : Промінь, 2018. 180 с.

10. Експертизи у кримінальному провадженні: наук.-практ. посіб. / М. С. Туркот, Н. В. Нестор, А. В. Столітній та ін. Київ: Норма права, 2020. 308 с.

Додаткова література

1. Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т. : Т. 20 : Криміналістика, судова експертиза, юридична психологія / Авдєєва Г. К. та ін. ; редкол.: В. Ю. Шепітько (голова) та ін. ; Нац. акад. прав. наук України, Ін-т

держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2018. 951 с.

2. Шерстюк В. М. Судово-експертна діяльність (організаційно-правові та морально-психологічні засади): монографія. Сімферополь: ООО «ДІАЙПГ», 2008. 196 с.

3. Інформаційний збірник з питань правових та організаційних основ судово-експертної діяльності // І.С. Ястреб, А.І Чернявський., Р.М Хажинський. Одеса, 2015. 228 с.

4. Судова експертиза об'єктів інтелектуальної власності: теорія і практика : наук.-практ. зб. Київ : Інтерсервіс. Вип. 6, 2020. 110 с.

5. Методика проведення експертних досліджень літературних творів наукового характеру / НДЦ суд. експертизи з питань інтелект. власності ; за наук. ред. О. В. Скрипнюк. Київ : НДЦСЕ з питань інтелект. власності, 2019. 85 с.

6. Сімакова-Єфремян Е. Б. Комплексні судово-експертні дослідження: теорія і практика: монографія. Харків : Право, 2016. 456 с.

7. Інноваційні методи та цифрові технології в криміналістиці, судовій експертизі та юридичній практиці: матер. міжнар. «круглого столу» (м. Харків, 12 груд. 2019 р.) / редкол.: В. Ю. Шепітько (голов. ред.), В. А. Журавель, В. М. Шевчук, Г. К. Авдєєва. Харків : Право, 2019. 164 с.

8. Кофанов А. В. Теорія та практика проведення судово-балістичних досліджень : монографія / А.В. Кофанов, Т.В. Михальчук. Київ: УкрДГРІ, 2015. 274 с.

9. Трасологічні дослідження: курс лекцій / А.В. Кофанов, О.Г. Волошин, О.В. Літвінова. Київ, 2010. 304 с.

10. Особливості підготовки матеріалів при призначенні судово-почеркознавчої експертизи: методичні рекомендації / Т. В. Кузнєцова, С. І. Смірнова - К: Український науково-дослідний інститут спеціальної техніки та судових експертиз Служби безпеки України, 2019. 38 с.

Інтернет-ресурси

1. Офіційний веб-портал Верховної Ради України - <http://rada.gov.ua/>
2. Офіційний веб-портал Президента України - <http://www.president.gov.ua>
3. Офіційний веб-портал Кабінету Міністрів України - <http://www.kmu.gov.ua>
4. Офіційний веб-портал Верховного Суду - https://supreme.court.gov.ua/supreme/gromadyanam/perelik_sprav/
5. Офіційний веб-портал Міністерства юстиції України - <https://minjust.gov.ua/>
6. Національний науковий центр «Інститут судових експертиз імені засл. проф. М. С. Бокаріуса» - <https://www.hniise.gov.ua>
7. Реєстр атестованих судових експертів - <https://rase.minjust.gov.ua>
8. Реєстр методик проведення судових експертиз - <https://rmpse.minjust.gov.ua>
9. Наукова бібліотека Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого - <http://library.nlu.edu.ua/>
10. Електронний архів-репозитарій Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого - <http://dspace.nlu.edu.ua/>
11. Електронний репозитарій ДВНЗ Ужгородського національного університету - <http://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/>
12. Автоматизоване робоче місце слідчого «Інсайт» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http:// www.sledovatel.com.ua](http://www.sledovatel.com.ua).
13. Міністерство внутрішніх справ України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mvs.gov.ua/uk/>

СЕНМК

Стандартизований електронний навчально-методичний комплекс кафедри криміналістики. [URL:http://library.nlu.edu.ua/index.php?option=com_k2&view=itemlist&task=category&id=79:kafedra-kriminalistiki&Itemid=151](http://library.nlu.edu.ua/index.php?option=com_k2&view=itemlist&task=category&id=79:kafedra-kriminalistiki&Itemid=151)

Вимоги викладача

Здобувачі вищої освіти *повинні*: регулярно відвідувати усі лекції та практичні заняття; систематично та активно працювати на них; переконливо наводити аргументацію при розв'язанні завдань; якісно виконувати лабораторні роботи й практичні завдання, контрольні та самостійні роботи тощо. Активність роботи на заняттях повинна дорівнювати відповідям або отриманим практичним навичкам на кожному практичному занятті для отримання високих балів.

Пропущені практичні заняття можуть бути відпрацьовані за попереднім узгодженням із викладачем. Студент повинен виконувати завдання своєчасно в рамках закінчення кожного модуля, допускається 1 тиждень для відпрацювання модулю, який група уже склала.

Здобувачам вищої освіти *рекомендується*: брати участь в наукових конференціях, конкурсах наукових праць, роботі наукового гуртка кафедри криміналістики, готувати тези наукових доповідей тощо.

Обов'язкова вимога - дотримання здобувачами вищої освіти норм «Кодексу академічної етики Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого»

(https://nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/02/kodeks_academichnoyi_etyky.pdf).

Під час аудиторних занять дозволяється використовувати гаджети тільки у навчальних цілях (наприклад, для перегляду презентацій лекції). Дозволяється користуватися ноутбуками і планшетами для ведення конспектів лекцій та відстеження потрібної інформації.

Контрольні заходи

Оцінювання результатів засвоєння навчальної дисципліни «Криміналістичні експертизи» передбачає проведення поточного та підсумкового контролю і здійснюється на основі накопичувальної бально-

рейтингової системи.

Поточний контроль знань включає:

- контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни на практичних заняттях із застосуванням таких засобів: вирішення практичних та ситуаційних завдань, усне/письмове опитування, виконання лабораторних робіт, вирішення завдань під час роботи зі зразками та колекціями процесуальних документів (постановами, експертними висновками), відпрацювання навичок використання окремих науково-технічних засобів та їх комплектів тощо. Поточний контроль має на меті перевірку рівня підготовки студента у вивченні матеріалу. У ході практичного заняття студент може отримати оцінку за чотирибальною шкалою (0, 3, 4, 5);

- контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни, що проводиться наприкінці модулів у формі колоквіумів.

Обов'язковою формою самостійної роботи студентів є підготовка індивідуальної підсумкової письмової роботи. Максимальна кількість балів за результатами захисту індивідуальної підсумкової письмової роботи – 20 балів.

Формою *підсумкового контролю* знань здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни є диференційований залік. Мінімальна кількість балів для отримання диференційованого заліку – 60.

Шкала підсумкового педагогічного контролю:

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою для заліку	Оцінка за 100- бальною шкалою, що використовується в НЮУ
A	Відмінно – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	зараховано	90 – 100
B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками		80 – 89
C	Добре – у цілому правильна робота з певною кількістю незначних помилок		75 – 79
D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків		70 – 74
E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії		60 – 69
FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перескладати	не зараховано	35 – 59
F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота, обов’язковий повторний курс		0 – 34